

Основні напрямки удосконалення конституційного регулювання статусу органів та посадових осіб місцевого самоврядування

Прийняття в 1996 році Конституції України дало поштовх розвитку місцевого самоврядування, формуванню його правових, організаційних і матеріально-фінансових основ. За період з 1997 р. по 2006 р. створена певна нормативно-правова основа розвитку місцевого самоврядування, однак це не забезпечило організацію належного ефективного вирішення територіальними громадами та їх органами питань місцевого значення. Існуюча в Україні система місцевого самоврядування та регіональна політика неефективні і не відповідають сучасним вимогам розвитку українського суспільства, його інтеграції у європейський та світовий простір. Місцеве самоврядування досить часто використовується як механізм особистого збагачення, а не для загального блага та створення умов всебічного й вільного розвитку кожного члена територіальної громади. Подолання цих недоліків неможливе разовими заходами, необхідний послідовний комплексний розвиток цього інституту громадянського суспільства, у тому числі через удосконалення правового регулювання місцевого самоврядування.

Пріоритетними у процесі удосконалення конституційного регулювання статусу органів і посадових осіб місцевого самоврядування є наступні завдання: а) посилення ролі інститутів громадянського суспільства у забезпеченні регіонального розвитку; б) раціоналізація системи органів місцевого самоврядування (в аспекті інституційних та територіальних перетворень); в) удосконалення контролю за станом і динамікою розвитку регіонів; г) формування повноцінної системи місцевого і регіонального самоврядування згідно зі стандартами Ради Європи; д) забезпечення доступності управлінських та громадських послуг; е) забезпечення керованості системних перетворень на рівні регіону.

В Україні назріла необхідність внести зміни до чинної Конституції та законодавства щодо принципів організаційної, правової, матеріальної і фінансової автономії місцевого самоврядування та регіонального управління, приведення їх у відповідність до Європейської хартії місцевого самоврядування. Актуальними залишаються питання визначення правового режиму комунальної власності, спільної власності територіальних громад, що перебуває в управлінні обласних і районних рад, удосконалення системи

адміністративно-територіального устрою України, бюджетного регулювання. Створення виконавчих органів районними і обласними радами, організація повноцінного місцевого самоврядування на регіональному та районному рівнях повинна супроводжуватися чітким розмежуванням компетенції органів та посадових осіб державної влади і місцевого самоврядування. В іншому разі конфлікти неминучі.

Ефективність роботи органів і посадових осіб місцевого самоврядування значною мірою залежить від діяльності політичних партій, передусім їхніх місцевих осередків. Зокрема, це стосується формування органів місцевого самоврядування, підготовка кадрового резерву, організації взаємозв'язків з виборцями. Необхідно посилити співпрацю органів публічної влади, народних депутатів України, парламентських фракцій з асоціаціями органів місцевого самоврядування, міжнародними організаціями (Радою Європи, Європейським Союзом та ін.), неурядовими організаціями при підготовці та подальшій реалізації концепцій реформування місцевого самоврядування та регіонального управління.

Перманентні експерименти щодо реформування місцевого самоврядування, які здійснювалися протягом минулого десятиріччя без достатнього наукового обґрунтування, здебільшого на основі емпіричного досвіду, бажаних результатів не дали. В результаті неефективність системи публічної влади є однією з основних причин суттєвої диспропорції соціально-економічного розвитку України. Подальшому удосконаленню місцевого самоврядування сприятиме утворення спеціалізованих груп зі складу провідних науковців у галузі місцевого самоврядування, які б здійснювали розробку та незалежну експертизу нормативно-правових актів з питань місцевого та регіонального розвитку.